СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 2-го Листопада 1899. | Число 44.

КАЛЕНДАРЬ.

Листопадъ.

2	Ч.	Иларіона Вел.
3	П.	Аверкія, Гликеріи
4	С.	Якова
5	Н.	20. Ерема
6	П.	Маркіана
7	В.	Димитрія муч.
8	С.	Нестора

ЗМѢСТЪ.

Увага.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Въ першôй половинѣ жовтня б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

	Число въ гол. книзѣ:
St. Louis, Mo.	
1. Савчакъ Стефанъ	1218
Olyphant, Pa.	
2. Мерена Максимъ	595
3. Тирпакъ Иванъ	1071
4. Мизѣкъ Василь (молод.)	1146
Trauger, Pa.	
5. Семаницкій Александеръ	1551
6. Гривна Теодоръ	1551
7. Юрчакъ Дмитро	1552
Waterbury, Conn.	
8. Зорило Петро	683
Pittsburg, Pa.	
9. Павельчакъ Иванъ	1378
10. „ Петро	1378
11. „ Марія	1379
12. „ Олена	1379
13. Бакъ Панько	1552
14. Сахаръ Семенъ	1553
Buffalo, N. Y.	
15. Лещишинъ Иванъ	793
Eleonora, Pa.	
16. Брединьскій Осифъ	1464
Mayfield, Pa.	
17. Драганъ Стефанъ	114
18. Дужій Василь	125
19. Томашôвскій Віцко	1220
20. Козаръ Василь	1282
21. Сосенко Анна	1282
22. „ Михаилъ	1282
Ansonia, Conn.	
23. Феленчакъ Николай	516
Shenandoah, Pa.	
24. Драганъ Михаилъ	1553
25. Курила Максимъ	1554
McAdoo, Pa.	
26. Рихель Олекса	218
27. Яцко Михаилъ	1554
Plymouth, Pa.	
28. Гринякъ Стефанъ	1554
29. Баранякъ Андрей	1555
30. Нѣмець Иванъ	1555
31. Левко Грицъ	1556
32. Бавольчакъ Иванъ	1556

Авт. Бончевскій
секретарь.

Квитъ

на $200.00, котрй я, Андрей Хованець, вôдôбравъ зъ касы «Р. Н. Союза» яко запомогу за утрату правои руки.

Olyphant, Pa. 27. октобра 1899.

Андрей Хованець.

ПРИ СВѢДКАХЪ:
Юрій Хлякъ,
Ст. Кузьмякъ,
Іосифъ Осеякъ.

Отверте письмо
до „Совѣта тов. рус. кат. священниковъ въ Америцѣ“.

Поневаже вôдъ дня заложеня „Тов. рус. кат. священниковъ въ Америцѣ“ минае вже 4 мѣсяцѣ, а выбраный „Совѣтъ“ того-жь товариства не оголошуе справоздань зô своеи дѣяльности та не выконуе постановъ зборôвъ, смѣю проте публично запытати:

1) Чому „Совѣтъ“ до теперь не зложивъ жадного справозданя зъ своеи чотырмѣсячнои дѣятельности, а именно: а) чи всѣ священники, бравшй удѣлъ въ заложеню товариства, належать и на дальше до того товариства? б) чому нема справозданя касового касы товар. священниковъ?

2) Чому «Совѣтъ» не выповнивъ постановленя конвенціи, а именно, чому не скликавъ другои конвенціи, зложенои такъ зô священниковъ якъ и свѣтскихъ делеґатôвъ кождои парохіи, а котра конвенція мала вôдбути ся въ октобрѣ?

3) Чому «Совѣтъ» въ веденю справъ поступае одностороньно, а именно, чому взявъ ся такъ енергічно до переведеня справъ парохіяльныхъ въ Yonkers, N.Y. и въ Pittsburg, Pa., а позабувъ про Hazelton, Pa. и Scranton, Pa.?

4) Чому «Совѣтъ», котрого задачею е затерти на всегда всяку рôжницю, яка бы заходила мѣжь Русинами такъ духовными якъ и свѣтскими Угрорусинами зъ однои стороны, а Галичанами зъ другои стороны, нѣчо не здѣлавъ, а що гôрше, що гдекотрй члены тов. свящ. причинили ся еще до бôльшого розъяреня мѣжь собою и народомъ?

5) Чому нема солідарности мѣжь священниками? Чому гдекотрй священники поутѣкали зъ товариства священниковъ, хотяй своимъ пôдписомъ и подаемъ руки председателеви товариства, при заложеню тов., своею честію ручили, що останутъ въ товариствѣ и все выповнять, що статутъ приказуе? А я сподѣюсь, що они мають бодай яке-таке поняте и почуте чести.

6) Чому члены комісіи оголошують публично про день своихъ визитацій въ даной мѣсцевости?

Сихъ кôлька пытань осмѣляюсь поставити чест. «Совѣтови» въ надѣи, що той буде ласкавъ вôдповѣсти менѣ такъ публично, якъ и я сій пытаня ставлю.

Ив. Константиновичъ,
священникъ въ Шамокинъ, Па.

Що чувати въ свѣтѣ?

Америка. Завоюване Филипинъ поступае млавымъ крокомъ. Треба выборювати пядь землѣ за пядею. Незначнй бôйки не принесли нѣчого нового, хиба тôлько, що стратило жите кôлька-найцять людей. Розумѣе ся, страты по сторонѣ Филипинцѣвъ значнѣйшй.

Секретарь войны Root, предложивъ свое рôчне справоздане конґресови, въ котрôмъ домагаесь взбôльшеня сталого войска на 100 тысячь люда. Зъ того догадують ся, що замѣшане на Филипинахъ ще не скоро скôнчить ся.

Мешканцѣ острова Ґвама, що належить до групы островôвъ Ландроны и зôставъ вôдобраный також Ишпанцямъ, бунтують ся. Причиною бунту мають бути Ишпанцѣ, котрй пôдбурюють до того тихе населене. И хочь ще нема нѣчого грôзьного, то мимо того ґуверноръ Ґвамы зажадавъ скрѣпленя залоги.

Робôтниче населене стейту Пдаго и сусѣдныхъ зворушене тому, що войска ужито противъ страйкуючихъ. Сподѣють ся, що сей неспокôй вôдобе ся значно при недалекихъ выборахъ.

Зъ Binghamton, N. Y. доносять, що тамошнй фармеры злучили ся въ интернаціональну фармерску унію, щобы усталити цѣны рôльныхъ продуктôвъ и платню рôльныхъ робôтниковъ. Фармеры цѣлого стейту прилучились до неи, а надходять зголошеня зъ иншихъ стейтôвъ и навѣть зъ Канады.

Въ San Quentin коло Санъ Франциско зваріювавъ катъ Amos Lunt, котрый въ протягу 5 лѣтъ справивъ на той свѣтъ 25 душъ. Страченй ему привиджують ся, не дають спати и грозять.

Въ середнôй Америцѣ въ Колюмбіи выбухъ бунтъ. Те саме заносить ся въ Панамѣ и Буенавентурѣ.

Въ Монтанѣ, въ Канадѣ, 23. октобра лютила ся майже 5 день буря зô снѣгомъ. Пересѣчно впавъ снѣгъ на 3 стопы, але въ деякихъ мѣсцяхъ доходить 8—10 стôпъ. Въ округѣ Tenton згинуло богато людей, переважно пастухи и до 20 тысячь овець. Кажуть, що се бувъ близардъ.

N. Y. Vcllkszeitung зъ 25. октобра доносить, що въ Гейзелтонѣ появивъ ся якійсь религійный дурисвѣтъ, до котрого гурмами тягнуть Hungarian и Italian. Вôнъ лѣчить и научае: «вѣръ, а спасенъ будешь», за що люде складають датки; вôнъ мешкае въ одномъ зъ мѣсцевыхъ готелѣвъ, ходить въ довгôй одежи якъ жидъ, зъ широкими рукавами якъ дзвоны и носить бороду, а на грудяхъ великій хрестъ.

Африка. Война мѣжь Бурійцями а Англиками въ Трансваль ведесь на добре. Вже было навѣть три битвы пôдъ: Mafeking, Glacoe и Elandslaagte, въ котрыхъ обѣ стороны понесли великй страты въ рôвной части, вынявши битву пôдъ Elandslaagte, де Бурійцѣ понесли велику страту. Впало грумомъ пару сотокъ жовнѣрôвъ, офіцерôвъ и оденъ ґенералъ, а многй жовнѣры, оденъ бурійскій ґенералъ, 2 каноны и кôлька фанъ дôстались въ руки Англійцямъ. Плянъ войны бувъ добре обдуманый, тôлько зле выконаный, а головною причиною неудачѣ было се, що Бурійцѣ поперетинавши желѣзнй дороги и телеграфы, не мали звязи зъ прочими вôддѣлами, и суть лихими артилеристами, що выкористали Англійцѣ. Въ прочихъ битвахъ страты були значнй, але рôвнй по обохъ сторонахъ. Зъ того можь вносити, що Бурійцѣ тримають ся незгôрше, и Англійцѣ безъ довозу вôйскъ не потрафлять богато. Найновѣйшй вѣсти доносять, що пôдъ Glacoe була другій разъ битва, въ котрôй Англійцѣ зôстали цѣлкомъ побитй.

Сусѣднй республики полудневои Америки, такъ самостôйнй якъ и стоячй пôдъ кольоніяльнымъ зарядомъ Англійцѣвъ, театромъ войны зацѣкавленй, спріяють Бурійцямъ и ждутъ тôлько на ихъ успѣхъ.

Европа. Всѣ державы и народы глядять зъ бôльшимъ або меншимъ заинтересованемъ на военнй подѣѣ въ полудн. Африцѣ.

Англія. Въ парляментѣ вывязалась цѣкава диспута въ справѣ трансвальскои войны и всѣ уболѣвали надъ великими стратами. А коли прійшло на дневный порядокъ предложене, щобы ухвалити 50 міліоновъ на военнй цѣли, тогды посолъ Labouchere сказавъ, що бôльшу половину тои сумы повиннй покрыти доходы зъ податку доходового, щобы найменше се вôдчуло робôтниче населене; властиво кляса міліонерôвъ повинна покрыти тй кошты, бо она едино причиною войны зъ Бурійцями, а сли-бъ то не выстарчало, то належить имъ поконфіскувати на ту цѣль тй пышнй палаты, що розсѣлись всюды по Африцѣ. Иншй депутованй якъ O'Brien и Parnellit сподѣють ся, що Бурійцѣ побѣдять; а тыхъ, що допровадили до тои кровавои катастрофы, назвавъ злочинцями, котрй кваліфікують ся на шибеницю. За се бесѣдника упôмнено и непозволено дальше говорити!

Ирляндцѣ (Айришѣ), котрй мимо того, що затратили свою бесѣду — вже вôдъ 16 стол. борять ся о

(Продовжене на другôй сторонѣ).

УБИТЫЙ ФИЛИПИНЕЦЬ.

Нарисъ теперѣшности — Юрія Маєра.

Въ розкôшной ажь до збытку украшенôй сали одного зъ приватныхъ домôвъ, що належавъ до знаного панка-промысловця, вôдбувавъ ся вечерокъ. Гостей маса: паны и панѣ, панки, промысловцѣ и буденнй політики. Розумѣе ся, не браковало и офіцерôвъ одного зъ нашихъ полкôвъ, котрй на запрошене явили ся въ цѣлости. Послѣднй вôдгравали на тôмъ вечерку першу ролю, а лестне жѣноцтво пустило въ рухъ весь запасъ змысловои міміки своихъ прекрасныхъ оченятъ, щобы пôдбити серця сынôвъ бога-войны. И зъ певностю можна припустити, що не забракло тамъ гобзоньскихъ почестій патріотичныхъ панъ, що прилипли на устахъ охочихъ героѣвъ.

По короткôй вечерѣ, що ланчомъ зветь ся, самъ господарь дому, панъ Добродѣй, котрый зачислявъ ся до скрайныхъ прихильниковъ теперѣшнои нанукочои політики, задумавъ втяти краснорѣчиву бесѣду, що мало бути самымъ блискучимъ вершкомъ того вечера.

Коли пôднѣсъ ся зъ мѣсця, вся забава, що груповала ся многими кôлками по сали та головно крутила ся около теперѣшныхъ военныхъ подвигôвъ, сейчасъ утихла. Всѣ знали, що п. Добродѣй есть добрымъ бесѣдникомъ, котрому приписувано неразъ тверезый поглядъ и здоровый судъ въ справахъ політичныхъ, тому слухали его радо. Своими малыми, живыми очима обвѣвъ присутныхъ, а на его гладко выголенôмъ та добре вôдживленôмъ лици обявилось вдоволене, що было наче выслѣдкомъ днесного зôбраня. Опôсля зробивъ вôдповѣдну мѣну и пару разôвъ вôдкашельнувъ, мовъ хотѣвъ надати бôльше ваги тому, о чôмъ говорити задумавъ и почавъ свою бесѣду чистымъ та пронизуючимъ голосомъ, що своимъ чутемъ зраджувавъ выпробованый та обрахованый тонъ бізнесѣсты, якій можь почути лишь на біржи або політичныхъ зôбраняхъ.

„Панѣ и панове“, почавъ вôнъ, „цѣлею нынѣшного нашого зôбраня есть те, щобы оказати глубоко вôдчуте поважане тымъ, котрй своими хоробрыми подвигами наповнили весь свѣтъ здивованемъ и подивомъ. Мы обовязанй подякувати тымъ героямъ, котрыхъ маемо честь витати въ нашôмъ кружку, а котрй жертвували свое жите въ честь та славу нашои великои націи, що днесь прямуе на передѣ мѣжь иншими культурными державами. Зъ незрôвнаною хоробростю и непоколибимою вôдвагою воювали тй героѣ, котрыми справедливо гордимо ся, за высоку справу людскости, яку заступае власне нашь народъ. Они зносять нечуванй прикрости и въ найтяжшихъ вôдносинахъ оказали вôдвагу та вытревалôсть мужôвъ, въ жилахъ котрыхъ плыве геройска кровь ихъ славныхъ предкôвъ. Проте побѣда мусить по нашôй сторонѣ бути! Тй славнй побѣды, якй мы осягнули, принесуть золотй овочѣ. Мы будемо рости на силѣ, могутности и богацтвѣ на перекôръ всѣмъ противникамъ и ворогамъ, котрй нашимъ замѣрамъ не спріяють. И прійде часъ, що тй, що днесь чи то зъ надзвычайнои наѣвности чи зъ браку патріотизму ширять нелестнй поголоски, а далекосяглй пляны всесвѣтнои могутности нашои великои републики уважають небеспеченьствомъ для вôльностей народу, завстыдженй и побитй познають, що они були колодою природного розвою и поступу краю, що не розумѣли великихъ пытань теперѣшности. За границями не зважали на насъ и вôдносили ся зъ маловажанемъ. Уважали насъ за вырослe, немôчне дитя, котре не увзглядняесь въ радѣ народôвъ. Однакъ коли се вырослe, непорадне дитя предложило свѣтови доказъ силы и за однымъ розмахомъ розбило стару, могучу, столѣтну державу, въ котрôй сонце не заходило, тогды запанували плачь и скреготъ зубôвъ мѣжь могучими старого свѣта, що едино уважали себе за управненыхъ дѣлити кулю земску пôсля вподобы. Однакъ оденъ пріятель заховавъ для насъ вѣрнôсть. Зъ гордостю глядять на насъ нашй суплеменники, Британцѣ, що спорôдненй зъ нами кровю и подають руку до згоды, щобы вспôльно довершити высоке пôсланництво, самымъ провидѣнемъ наложене англьо-саскôй расѣ: просвѣтити народы и зробити ихъ участниками свободы и правдивои культуры. И нѣмъ мине пôвъ вѣку, англьо-саска свѣтова держава запануе всходомъ на благо тыхъ пôвдикихъ племенъ, що днесь ще стогнуть въ невѣжествѣ та варварствѣ. Отже се есть нашимъ святымъ обовязкомъ, уважати Филипины за добро, повѣрене зъ ласки божои самымъ небомъ и утримати и змести зъ лиця землѣ тй бунтôвничй елементы, що не розумѣють тыхъ добродѣйствъ, якй мы имъ оказали та оказати намѣряемо. И — хвала Богу — маемо мужôвъ, котрй надъ тымъ працюють и дорослы тôй великôй культурнôй задачѣ. То-жь окажѣмъ имъ наше повне узнане! А теперь, зôбранй пріятелѣ, взываю васъ, выпіймо въ здорове нашихъ героѣвъ?...“

Тоастъ принято зъ одушевленемъ. П. Добродѣй принимавъ численнй похвалы и доброжеланя гостей. Бундючна бесѣда стала ще бôльше документнѣйшою, коли вставъ оденъ молодый офіцеръ и заявивъ, що хоче предложити такожь свои погляды опертй на власнôмъ досвѣдѣ.

П. Добродѣй педвозначнымъ усмѣхомъ давъ призволене; вôнъ бувъ певнымъ, що офіцеръ есть горячимъ прихильникомъ кольоніяльнои політики и попре его высказы. А прочй такожь очѣкували зъ напруженою нетерпеливостю выкладу.

„Дорогй пріятелѣ“, почавъ бесѣдникъ, „Коли выбухла война зъ Ишпанією, то бôльшою частю народу опанувавъ шалъ, що воюемо не яко рабôвники и гнобителѣ! Я такожь належавъ до тыхъ. На жаль однакъ скоро вылѣчивъ-емъ ся зъ мого блуду. Чимъ разъ лѣпше можь было пôзнати ту нападаючихъ тонъ кругôвъ рабôвничу охоту, що вылазила наче шило зъ мѣшка, що ту розходить ся о добре обдумане насильство, на пôдставѣ котрого богатй ишпаньскй кольоніи повиннй стати нашими. Хто хоче пса вдарити, кія знайде. Менѣ здае ся, що нашй — сли-бъ могли — цѣлый свѣтъ проковтнули-бъ. Тымъ то британска близкôсть знаходить узнане. Они думають, що разомъ зъ ними они могуть весь свѣтъ въ дѣру захати! Длячого? Тôлько щобы правдѣ служити менше — бо кôлькохъ безсовѣстныхъ американьскихъ и англійскихъ маґнатôвъ та компаністôвъ осягнули корыстнй концесіи*) вôдъ зôпсутыхъ, хиньскихъ державныхъ урядниковъ, тому демократичный устрôй нашои державы мы повиннй пôдчинити имперіялістичнымъ забаганкамъ, щобы рабôвничй замѣры зганданыхъ маґнатôвъ могли мати на выпадокъ оружну силу! И тôлько длятого мусимо задержати Филипины, щобы була пôдъ рукою оружна сила сейчасъ, сли нашй спекулянты еи запотребують. Безосновнымъ есть твердженe, що Филипины, то дичь або що найменше пôвдичь, що сама собою не потрафить рядити. Я посѣдаю достаточно досвѣду, котрый мене пересвѣдчуе о чимсь цѣлкомъ противнôмъ. Они суть не менше способнй собою рядити, якъ и бôльшôсть республикъ на полудни нашого континенту. Цѣлкомъ певно, они суть далеко интеліґентнѣйшй и посѣдають бôльше змыслу для свободы, якъ Кубанцѣ, о чôмъ свѣдчить те, що жаденъ не зложивъ оружія за суму вызначену вôйсковыми ґовернерами. Я пôзнавъ богато знаменитыхъ прикметъ и добрыхъ сторôнъ у Филипинцѣвъ. Въ доказъ позвольте менѣ навести лишь оденъ примѣръ, серце роздираючій вспоминъ, що остане незатертымъ черезъ цѣле мое жите.

Кôлька тыжднѣвъ передъ тымъ, якъ краснорѣчива проклямація президента выкликала поновне повстане Филипинцѣвъ, пôзнавъ я въ Манілѣ одного молодого Таґалянця, именемъ Сеноръ Аґвіляръ Морепосъ. Вôнъ мешкавъ въ незамѣтнôмъ малôмъ домику на улици Маґеляна и заживавъ приязни такъ у своихъ якъ и у чужинцѣвъ. Якъ разъ передъ выбухомъ останнього повстаня скôнчивъ свои студіи на універзитетѣ въ Манілѣ и служивъ тымчасово за товмача при судовыхъ розправахъ. Щось надзвычайного притягнуло мене до того молодого чоловѣка и небавомъ мы увôйшли въ пріязнь, що такъ сумно закôнчила ся. Я ставъ майже щоденнымъ гостемъ мого пріятеля, а розмова, яку мы провадили, позволила менѣ заглянути глубоко въ его душу, що ще взбôльшило для него

*) Концесія на будову желѣзнои дороги мѣжь Гон-Конгъ а Кантонъ дана компаніямъ: „The American China development Co.“ и англ. „The British and Chinese corporation limited.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои).

независимôсть свого народу, публично спріяють Бурійцямъ и демонструють проти Англійцѣвъ.

Старенька королева казала выразити сочувствіе родинамъ всѣхъ тыхъ, що полягли въ битвахъ трансвальскихъ. И що се поможе? Видко, комедіи не скôнчать ся такъ скоро.

Франція. Ту ще не всьо успокоило ся и сподѣють ся упадку міністерства.

Одна найбôльша парижска газета каже, що зъ тыхъ переговорôвъ, якй мали злучати деякй державы для помочи Бурійцямъ, щобы и для себе дещо придбати, не доведуть до нѣчого. Франція не може взяти удѣлу, бо мае досить занятя зъ близькою всесвѣтною выставою. Нѣмеччина мае свои клопоты, Ишпанія въ себе въ дома не може дати рады, а Россія, котрôй чи не за скоро захтѣлось уходити за всесвѣтну державу, може робити на власну руку, сли що взагалѣ зможе.

Ишпанія. Въ провінціи Катальоніи запроваджено станъ выемковый зъ причины податковыхъ бунтôвъ.

Нѣмеччина. Цѣсарови обздурилось, що Нѣмеччина мусить стати на морю такъ само сильною якъ Англія, тому забажавъ взбôльшити военну фльоту о 2 швадроны, кожда по 8 кораблѣвъ першои клясы.

Италія. Правительство зробило контрактъ зъ амер. компаніею зъ Ню Йорку „Thomson-Hauston Electric Co.“ на будову 50 миль електричныхъ дорôгъ, що мають будуватись въ рôжныхъ частяхъ державы.

Турція. Въ султаньскôмъ гаремѣ мали вôдкрыти заговоръ на султана; дѣвчата заинтересувались рухомъ молодо-турецкимъ, бо можебъ полѣпшилась ихъ доля, якъ теперь е пôдъ старымъ султаномъ. За се казавъ султанъ деякй дѣвчата потопити.

Россія. Ту сподѣють ся того року знов голоду, а батьки россійскои политики сего не бачать, бо справы въ полудневôй Африцѣ, пôсля ихъ рахубы, суть на разѣ важнѣйшй.

Австрія. Нове міністерство ще нѣчого замѣтного не зробило; аґітація протижидôвскои партіи росте, а въ деякихъ мѣсяцяхъ повторились проти-жидôвскй розрухи. Зъ початкомъ жовтня вôдбувъ ся въ моравскôмъ Бернѣ соціялістичный конґресъ (мітинґъ делеґатôвъ), на котрôмъ обговорювано политичне положене Австріи. Мѣжъ иншими сказано, що сли Австрія хоче жити и розвиватись на добро своихъ народôвъ, то мусить бути подѣлена на самостôйнй, независимй вôдъ себе національнй територіи, котрй бы разомъ доперва творили австрійскій союзъ, якъ Спол. Державы, пôдъ особою австрійского цѣсаря. Инакшого выходу нема, а дальшй національнй свары ея розсыпять. Рѣчь се не нова и для насъ Русинôвъ давно пожадана, та ба, заскорупілй политики не могуть поняти, якъ можна жити не коштомъ другого.

Галичина. Дня 24. жовтня мало вôдбути ся вѣче всѣхъ священникôвъ, але вѣдай не вôдбуло ся, бо се не сподобалось польскому рядови и львôвской консисторіи.

Американьска Русь якъ звычайно ѣсть, попивае и благоденьствуе, а часомъ и за чубы хопить ся.

Великій чоловѣкъ, редакторъ „Свѣта“ — кажуть — не мавъ бы що писати, якъ бы не „Свобода“. Послѣднй числа тои пресвѣтлои газетки задрукованй предовгими, плыткими критиками, або полемиками. И се газета для просвѣты народу, се пожива!? А зъ тымъ россійскимъ православіемъ носить ся, якъ зô ступою. Чи треба, чи не треба, а все тиць! Дивно тôлько, що „духовне правленіе“ въ Сань-Франціско дае грошѣ на таке дранте. А може знають, що той подвижникъ для забавки мусить мати газету, щобы тôлько тихо сидѣвъ.

Редакторъ „А. Р. Вѣстника“ якъ почувъ, що десь тамъ хочуть закладати рускій банкъ, то аж затеръ руки зъ радости и не втерпѣвъ, щобы не додати свого „Сподоби Господи.....“

Кажуть, що въ нагороду задля положеныхъ заслугъ для амер. Руси, замовленй 3 величезнй нагруднй хресты, а то для: теперѣшного предсѣдателя «Соединенія», редактора «А. Р. Вѣстника» и п. Бѣшеного.

Господоньку святый, якъ то свого часу кричали: намъ треба организаціи, народъ гине въ темнотѣ и піяньствѣ, треба просвѣты, згоды, едности и т. д. Навѣть десь тамъ зъѣхали ся просвѣтителѣ и заложили товариство, перше свое, зъ выдѣломъ, се бъ то «совѣтомъ». Тому совѣтови поручено роздивити справы и чимскорше скликати делеґатôвъ кождои громады. А що-жь совѣтъ робить? Совѣтъ якъ совѣтъ — бавить ся въ кардиналôвъ и ущасливлюе насъ комісіями. Трафляесь выпадокъ. Якійсь тамъ чоловяга зô «странки» подае скаргу на своего священника, але на руки одного зъ совѣтникôвъ, котрый въ тôмъ чи не замачавъ пальцѣвъ, и сей вносить се письмо на радѣ. Другій совѣтникъ радить выслати комісію для выясненя справы. Рада въ раду цѣлый совѣтъ рѣшивъ выслати комісію. Высылають третого совѣтника. А той третый, чоловѣкъ мовчаливый, але проворный, якъ то кажуть: козакъ зъ роду, всьо знае, але мовчить, — оголошуе публично, що прибуде того а того дня погодити споры мѣжъ людьми зъ «обохъ странокъ», значить, оголошуе те, о чѣмъ нѣкому не снилось; а прибувши въ означенôмъ часѣ на мѣсце, нѣчимъ не интересуе ся, тôлько приступае впростъ зъ людьми до торгу о «нового священника». Чи не чудо при кôнци 19. вѣку? Жадна держава немае такихъ мудрыхъ политикôвъ, якъ американьска Русь. Радуй ся царице, мати милосердія, въ твоихъ рукахъ сила, то чей комісію змôжешь зробити пиґулкою на всѣ хоробы америк. Руси... (Се вынято зъ приватнои нотатки не-совѣтника).

Вѣсти зъ Америки.

„Якъ козамъ роги выправляють?“

Дня 21. октобра с. р. вôдограно тую комедію Федьковича, въ троха змѣненôмъ видѣ, въ Mayfield-скôй рускôй гали. Ролѣ, особливо важнѣйшй, були обсадженй щасливо и аматоры вывязали ся зъ своихъ роль не зле, денекотрй навѣть зовсѣмъ добре. Зъ всего видно було, що приготовляли ся они до представленя совѣстно. Поменшй ролѣ були заступленй людьми, котрй першій разъ пробували своихъ силъ въ тôмъ напрямѣ, то-жь про нихъ годѣ богато сказати. Лишень декораціи, а ще бôльше характеристика о собѣ, повиннй бъ були бути лѣпшй. Правда, що такй рѣчи стоять много гроша и заходу, але за те мають не малый вплывъ на цѣле представлене. Помежи актами приґравала мѣсцева руска банда, котра за послѣднй часы зробила не малый поступъ пôдъ управою одного Американця, були гуртовй спѣвы, декламаціи, монологи и таке инше.

Що до самои штуки, то мусимо сказати, що она не зовсѣмъ вôдповѣдна, але що-жь робити, коли на разѣ нѣчого лѣпшого нема. Въ краю наша література драматична не дуже богата, а и те, що въ краю е all right, не конче годить ся для насъ тутъ въ Америцѣ. Намъ бы треба штукъ драматичныхъ основаныхъ на тлѣ тутешного житя. Тай часъ вже, щобы хто взявъ ся за тую роботу. Доки сего не будемо мати, доти всегда нашй представленя мусять выглядати якъ цвѣтка зъ другого пôдсоня.

Очевидець.

НОВИНКИ.

Лодію по Атлянтику.

Двохъ мешканцѣвъ Норвеґіи переплыло Атлянтикъ на лодцѣ въ протягу 62 днѣвъ. Погода спріяла имъ. Смѣлй веслярѣ выплыли зъ Нового Йорку 6 червня. Живности мали зъ собою подостаткомъ. Колька тыжднѣвъ пішло все щасливо, ажь одного дня зôрвала ся буря и перекинула лодку. Веслярѣ мали на собѣ корковй поясы, до котрыхъ прикрѣпленй були линвы. По великихъ трудахъ надали они лодцѣ первѣстне положене, стратили поживу, сиґналы и т. и. На щастє стрѣнули ся они двѣчи зъ кораблями, що заосмотрили ихъ въ поживу. Мимо перебутыхъ трудôвъ причалили они по девятинедѣльнôй подорожи до Гавру, де стрѣчено ихъ оваційно.

Кôлько е жидôвъ?

Въ Европѣ мешкае пять міліонôвъ, чотыриста тысячь жидôвъ, а именно: въ Нѣмеччинѣ 562.000 (зъ чого 39.000 въ Альзаціи и Льотаринґіи), въ Австріи 1,664.-000, зъ того 700.000 въ Галичинѣ, а 638.000 на Угорщинѣ, въ Франціи 130.000, въ Италіи 40.000, въ Голяндіи 82.000, въ Туреччинѣ 104.000, въ Бельґіи 3.000, въ Швайцаріи 7.000, въ Болгаріи 10.000, въ Даніи 4.000, въ Ишпаніи 1.900, въ Ґібральтарѣ 1.500, въ Греціи 3.000, въ Сербіи 3.000, въ Швеціи 3.000. Въ Азіи перемешкуе жидôвъ лише 300.-000. И такъ: въ Туреччинѣ азійскôй 190.000 (зъ того 25.-000 въ Палестинѣ), въ россійскихъ посѣлостяхъ 47.-000, въ Перзіи 18.000, въ середнôй Азіи 14.000, въ Индіяхъ 19.000, въ Хинахъ 1.000. Африка числить жидôвъ 350.000. — У Львовѣ мешкае жидôвъ 40.000 на загальне число людности 130.000, въ Краковѣ 28.000 на 73.000 мешканцѣвъ, въ Перемышли 15.000 на 36.000 людности. Видко жиды найлучше сподобали собѣ Галичину.

Учача ся малпа.

Оденъ чоловѣкъ привѣзъ собѣ малпу зъ острова Борнео и зачавъ еи учити. Насамперѣдъ учивъ єѣ ѣсти ложкою. Въ тôй цѣли давъ ѣй страву въ глубокôмъ горчку такъ, що малпа мусѣла уживати ложки, щобы стравы звôдтамъ достати. Але скоро выняла страву зъ горчка, сейчасъ клала ложку на стôлъ и ѣла нальцями. Тогды чоловѣкъ посадивъ дитину коло стола вразъ зъ малпою и такъ малпа навчилась вôдъ дитины уживати ложки, вилокъ, ножа и т. д. Щобы навчити малпу носити одѣне, посаджено еи до зимнои пивницѣ, а коли змерзла, радо дала вложити на себе одѣне. Нѣякъ однакъ не хотѣла капелюха носити. Тогды посмаровавъ ѣй чоловѣкъ голову розпущенымъ цукромъ. Незадовго мухи стали сѣдати на голову малпы и такъ ѣй докучали, що она вже не взборонювалась носити капелюхъ. Днесь тая малпа убираесь сама, сѣдае до стола, ѣсть разомъ зъ людьми, а спить въ ложку. Зве ся она Самбо и мешкае въ Бостонѣ. Властитель учить еи теперь говорити.

Школа для злодѣѣвъ.

Въ Вѣдни зôстала недавно приарештована одна дѣвчина им. Юлія Ваґнеръ, котра вже 71 разъ була карана за злодѣйство. Она провадила злодѣйску школу, до котрои пріймала якъ найкрасшй дѣвчата и учила ихъ, якъ можь найлекше украсти кожду рѣчь, а потôмъ дѣлила ся крадежею. Звычайно ѣздила она желѣзницею другою и першою клясою, и легкимъ способомъ обкрадала пасажирôвъ. Но вкôнци и она впала въ лапку и поліція арештовала еи недавно за обрабоване одного купця на суму 7000 зр. Нанѣ злодѣйска выявила зô злости всѣ свои ученицѣ, котрй также зôстали поліцією арештованй.

— Зъ краю пишуть намъ, що оденъ маленькій чоловѣчокъ, угорскій гуцулъ зъ Ясеня (Korosmezo), обходивъ цѣлу Молдаву и Буковину проповѣдаючи всюда народови тверезость и боязнь божую. Чоловѣкъ той заосмотреный въ угорскій пашпортъ и свѣдоцтво приналежности до громады Богданъ на Угорщинѣ, заденунціованый пріятелями піянства, попавъ ся въ руки жандармôвъ, котрй вôдставили его въ судъ въ Вашковцяхъ, а тамъ просидѣвъ въ арештѣ 30 днѣвъ (здаесь за волокитство Ред.) Зъ бесѣды того чоловѣка видно велику склонность до проповѣданя тверезости, бо помимо 30-дневнои кары арешту, вôнъ незрѣкавъ ся свого апостольства, але зъ жаромъ оповѣдавъ о вôдверненю многихъ громадъ такъ въ Молдавіи якъ и на Буковинѣ вôдъ піянства. Въ горахъ буковинскихъ зôйшовъ ся вôнъ въ дѣвкою-апостолкою, котра также ходить помежи люди и проповѣдае тверезость. И у насъ придались бы такй апостолы.

— Ученй предсказують, що 16. новембра сего року, вôдъ першои годины въ ночи до рана, будемо мати дощъ метеорôвъ (маленькихъ звѣздъ, котрй спадають на землю). Мають они дуже ясне, троха зеленаво свѣтло, але суть такъ малй, що не важать бôльше якъ одну унцію, т. е. одну шѣснайцяту часть фунта. Другого такого дощу сподѣють ся 23. або 24. новембра вечеръ.

мое поважане и прихильнôсть. Що вôдносить ся до его супружеского и родинного житя, то се може служити свѣтлымъ примѣромъ многимъ бѣлымъ культурникамъ. Вôнъ убожавъ свою молоду жѣночку, добре выховану, веселу Таґалянку и сердечною любовью обгортавъ дитятко, якимъ его обдарувала. Тôлько за скоро розвязали ся бурливй хмары, що збирались надъ Манілею и знищили те тихе пристановиско щастя. Напружене мѣжъ Американцями и тубильцями росло зъ дня на день и мучило рôвно обохъ. Лихе вражѣне, яке робили нашй на Аґвіляръ Моренось, старавъ-емь ся можливо зменшити и доводивъ, ще зъ переконаня тогды, що по упорядкованю вôдносинъ мѣжъ Америкою а Ишпаніею ся громада островôвъ буде вôльною и они будутъ спокôйно розвиватись пôдъ могучою охороною Сполученыхъ Державъ.

Однакъ Моренось делікатною консеквенцією гадокъ, строгимъ змысломъ Таґалянця, обсуджувавъ справы такъ, якъ було въ дѣйсности. Вôнъ бачивъ грозяче небезпеченьство и часто запевнювавъ мене, що независимôсть его народу мусить бути окуплена струями крови. А коли вôдносины такъ заострили ся, що кождои хвилѣ мôгъ повстати выбухъ, одного вечера перепудивъ мене своимъ заявленемъ, що опускае Манілю. Я пробувавъ єму се вôдмовити и уживъ всеи моеи проповѣдничои здôбности, на яку лишь здобувъ-емь ся. Я сказавъ єму, що не повиненъ прикладати тôлько ваги до небезпеченьства, хочь бы тôлько зô взгляду на свою родину, до котрои цѣлымъ серцемъ прилипувъ и злишнымъ есть воювати зъ Американцями, котрй пôдъ кождымъ взглядомъ перевышають недостаточно уоброеныхъ и зле вышколеныхъ повстанцѣвъ. Вôнъ оставъ невзрушимымъ, але я зауважавъ, якъ тяжко було єму на серци, коли менѣ вôдповѣдавъ:

„Єсли кличе святый, высшій обовязокъ, сли щастє и добро цѣлого народу стоить на картѣ, тогды особистй справы одиницѣ мусять уступити на друге мѣсце. Моя жена зъ нашою дитиною найде вôтчину и охорону у своихъ, доки не верну. Правда, се страшно прикро, оставляти найдорожшихъ въ журбѣ и тузѣ за мною. Буду жити тыми солодкими звуками, що звучать въ моихъ ушахъ, наче небеснй дзвôночки“ — тутъ ставъ его голосъ ще бôльше трогаючимъ — „въ тузѣ буду линути до тыхъ чаруючихъ голоскôвъ...... Але вы духомъ будете зô мною, мои любенькй...... Коли звѣзды нôчного небосклону будуть менѣ свѣтити, то буду думавъ: се тй вашй оченята, що повнй любови усмѣхають ся до мене...... Коли дôйде мене дзюрчане лѣсного потока, менѣ буде здавати ся, що приговорюе до мене мôй малый любчикъ...... а коли птичка чистымъ голосомъ выводити-ме свои трелѣ, то думаю и серцемъ вôдчую срѣбне реготане моеи Маріты. И всьо буде менѣ пригадувати тыхъ, що суть для мене моимъ небомъ на земли...... Але коли вѣтеръ буде шелепѣти джунґулею и стогнати мѣжъ корчами бамбусу и гнути короны бананасôвъ та ананаспальмôвъ, тогды вôдчую ихъ наче проклоны, наче тужнй стоны и згадаю слезы...... слезы, якими она — едино улюблена — умываесь...... А серце дрожачи спытае: вможу-жь ихъ знов побачити...... о найдорожшй, лучу сонѣчный мого житя!.....“

Я кинувъ кôлькома словами потѣхи. Ще всьо може скластись добре; тôлько найлѣпшого треба сподѣвати ся. Але вôнъ зъ тужною усмѣшкою потрясъ головою.

„Коли вы причалили до насъ могучими кораблями“, продовжавъ дальше, „мы отворили вамъ нашй серця въ повнôмъ одушевленю. Мы бы були уклякли передъ вами и цѣлували рубцѣ вашои одежѣ, бо Американцѣвъ, о котрыхъ благородности и замилуваню до свободы богато чули, уважали мы за нашихъ спасителѣвъ... Якже-жь гôрко мы обманулись! Не прійшли вы яко спасителѣ, не на те, щобы дати намъ самостôйнôсть, але щобы на ново закути насъ въ кайданы, котрй — сумнѣваю ся — чи розôбемо! Богацтво и значѣне нашихъ островôвъ ослѣпили васъ и заострили вашу жадобу...... А мы все думали, Американцѣ суть цѣлкомъ иншй якъ Ишпанцѣ!

Ще було бы досыть часу, щобы уникнути проливу крови, сли здорово мысляча частина вашого народу возьме верхъ надъ приклонниками хапчивои политики. Чому Американцѣ хотять намъ взборонити те, що самй мусѣли собѣ выборювати, въ осягненю чого головно причинили ся прихильно настроенй европейскй державы? Чому мы не можемо бути вôльными и въ спокою та мирѣ обрабляти нашй поля а богацтво землѣ зробити основою нашого народного добробыту!? Чому нашй не можуть збирати плоды на тôй рôли, котру ихъ батьки зросили кровю сердець!? Дайте намъ нашу вôльность, а наша вдячнôсть не буде знати границь! Справедливôсть и благороднôсть Американцѣвъ будемо оспѣвувати въ пѣсняхъ, що голосно розходитись-муть по свѣтѣ, якъ свѣтлый и славный примѣръ народамъ старого свѣта. А такъ, се власне проклята кавказкои цивілізаціи, що насильно набивають ся тымъ, котрй ихъ не жадають, що — нѣмъ топôръ и рало и плугъ зачнуть свою культурну роботу, каноны вже ширять знищене!...“

Мене не брала охота переконувати мого молодого пріятеля; розумными высновками не мôгъ-емь бувъ загально его переконувати. А въ крутарскôй бесѣдѣ диплъоматôвъ я не могучій. Того вечера я попращавъ мого пріятеля, щобы его живымъ бôльше не побачити. Се було пôдъ вечеръ битвы пôдъ Калюмпітъ. Войско шукало пристановиска по улицяхъ та въ навпôвъ збуреныхъ хижахъ мѣсцевости и стало приготовлятись до обѣду, пôдчасъ коли я потягнувъ зъ моимъ вôддѣломъ на сторожу. Роставивши посты, розслѣджувавъ-емь околицю, щобы запôзнати ся зъ положенемъ и на выпадокъ нôчного нападу мати для перегляду певнй пункты, якъ: горбы, групы пальмъ, бамбусовй корчѣ або полянки, а передовсѣмъ треба було змѣркувати кукурузяннй поля и ихъ положене замаркувати.

Я зближивъ ся до кокосово-пальмового лѣску, що проникавъ въ смерку стрункими и далеко-видными пнями. Маленькій потôкъ котивъ по гладкихъ камѣничкахъ свои чистй, джурчачй филѣ, а гордй короны пальмъ втурували лагôднôй мельодіи, шумячи легкимъ колисанемъ своихъ галузь.

Въ тôмъ побачивъ-емь въ здоптанôй травѣ бѣлѣючій предметъ. Зближившись, пôзнавъ-емь зарисы людского тѣла. Се бувъ убитый Филипинець офіцеръ. Я зôгнувъ ся надъ трупомъ. Заходяче сонце якъ разъ глянуло помѣжь хащѣ своими послѣдными лучами. Вершки колючои пальмы и вючого зѣля зачервонѣлись пурпорово наче въ розтопленôмъ золотѣ, а рожевый лучь освѣтивъ зарисы убитого. Зъ крикомъ болючого нерестраху я подавъ ся взадъ. Се бувъ Аґвіляръ Моренось, мôй пріятель. Якась невидима сила пхнула мене, я впавъ на колѣна и мимоволѣ до моихъ устъ привязалась молитва. Мôй взôръ спинивъ ся на блѣдôмъ, дѣвочôмъ лици, що ще по смерти було краснымъ и благороднымъ. Тогды я пôзнавъ, що сочувствую надъ жертвою тяжкого злочину — злочину выконаного на людскости.

Теперь доперва зауважавъ я, що суха, жовта якъ вôскъ правиця небôщика, скорчена на груди понадъ закровавленымъ бѣлымъ уніформомъ. Судорожно затиснена, держить якйсь предметъ; се бувъ медаліонъ зъ портретомъ его молодои жѣнки. Зъ збризґаныхъ кровю рамъ усмѣхалось до мене вчасной молодости нѣжне лице зъ парою лагôдныхъ оченятъ, що наѣвно глядѣли напротивъ.... Бѣдна Маріта! бѣдный пріятель!... Якъ тяжко мусѣло єму прійти розлучатись зъ житемъ и якъ часто мусѣвъ вôнъ пôдносити образець до завмираючихъ устъ, доки въ борбѣ зъ смертю не замачавъ въ крови серця.

Я казавъ поховати мого пріятеля ще того самого вечера. Образъ его супруги спочивае на его грудяхъ. Такъ спить вôнъ на вѣки.... Спокôй гробу може буде не нарушеный! Однакъ я поставивъ єму памятникъ въ моимъ серцю. Нѣколи не забуду вбитого Филипинця... вôнъ належавъ до найлѣпшихъ и найблагороднѣйшихъ свого народу!...“

Ледво чи треба згадувати, що по тôмъ оповѣданю настрôй вечерка потерпѣвъ страшне пораженє. Нѣхто не сподѣвавъ ся щось подôбного и шептали о: нетактѣ, браку патріотизму, навѣть о зрадѣ.

„Що се за молодикъ?“ — пытали деякй.

„О скôлько знаю, передъ выбухомъ вôйны скôнчивъ університетъ въ Гарвордъ. Студіювавъ старинй языки и соціяльнй науки“, зауважавъ оденъ зъ офіцерôвъ...

Переповѣвъ А. Н.

Якъ ѣхати до рускои церкви въ Jersey City?

Если хто ѣде зъ Ню Йорку до Джерзи Сити до церкви, то може сѣдати на котру небудь „феру", але только на пенсельвенійску, що иде до Джерзи Сити, значить зъ 23-ои улицѣ зъ Desbrossey и Cortland. Заразъ коло „феры" стоять кары, най сѣдае на „кортъ гавзъ" кару, зъ переду на карѣ є бѣла таблиця зъ написомъ „Court House" на тую кару треба сѣсти и сказати, що ѣдете до гр. кат. церкви и що хочете зойти на „чеснича свни." Но най кождый, хто ѣде самъ, уважае, бо часомъ кондукторъ забуде, отже якъ кара буде ити до горбка, то зъ лѣвои стороны побачите цвинтаръ на березѣ, надъ цвинтаромъ є вольне горбковате мѣсце, а выѣхавши надъ цвинтаръ на горбокъ, тамъ кождый побачить руску церковъ. Если хто зъ Пенсильвеніи або вôдкиинебудь приѣде до Гобокенъ, то най чытае кару до Джерзи Сити и най ѣде доки кара не стане, якъ стане пересѣстись на „кортъ гавзъ" и ѣхать якъ повысше сказано. Треба и то знати, що въ Джерзи Сити коло рускои церкви нѣхто зъ нашихъ людей не мешкае, бо нашй люде звыклй довѣдоватись, де церковь, думаючи, що коло церкви мешкають нашй люде. Въ Джерзи Сити всѣ нашй люде мешкають недалеко вôдъ „феры" на Morris, Essex и Greene str. Найлѣпше зайти до руского салюністы на Greene str. або, якъ нашй называють, грендъ стрітъ, 38 нумеръ.

В. Г.

— **„Сибиръ"** Кеннана переходить въ Россіи цѣкаву исторію. Голосну ту книжку, до котрои уложения правительство россійске само причинило ся, позваляючи авторови звѣдувати всѣ карнй заклады на Сибири, перекладено заразъ по єи выходѣ въ свѣтъ на россійску мову и пущено въ обѣгъ. Коли правительство побачило, що Кеннанъ выставивъ вôдносинамъ въ Сибири зовсѣмъ непожадане въ Петербурзѣ свѣдоцтво, було вже за пôзно, бо книжка найшла ся вже въ рукахъ читателѣвъ. Треба однакъ було за всяку цѣну знищите книжку, щобы не ширила „отруи." Почато зъ початку се робити полицйными средствами и выдобуто въ сей спôсôбъ часть примѣрниковъ. Прочй примѣрники пошли высоко въ цѣнѣ и почали кружити зъ рукъ до рукъ зъ великою обережностію передъ очима поліціи. Правительство ужило тодѣ иншого средства и почало выкупляти примѣрники за дуже высоку цѣну, въ надѣ, що певность заробку заохотить бодай злодѣѣвъ до выкраданя книжокъ. Та и тутъ завело ся правительство, бо жиды почали на велику скалю печатати творъ Кеннана на ново за границею, перевозили его черезъ границю и продавали правительству за дорогй грошѣ. Сей жидôвскій промыслъ выкрыто недавно.

— **Въ Моравіи**, въ мѣстѣ Holeschau збунтовавъ ся народъ на жидôвъ и дня 23. октобра с. р. зачали люде рабовати и палити жидôвскй домы, били жидôвъ и поліцію. Прійшло войско и зачало стрѣляти на людей, при чôмъ 3 забито, а 30 покалѣчено.

— **Недавно** въ Cleveland, Ohio вôдбулось весѣле, якъ доносить „World", въ котрôмъ цѣла дружина весѣльна були самй слѣпй. Весѣле вôдбулось въ домѣ секретаря товариства темныхъ людей „Blind people association", що лишь трохи може видѣти. Панъ молодый W. H. Moore, 33 лѣтъ старый — темный. Молодиця Lizzie Brown — темна. Шлюбъ дававъ имъ скваеръ Palmer, также темный. Староста W. Vandewyst — темный. Запрошенй гостѣ всѣ темнй. Оркестра зложена зъ самыхъ темныхъ, грала весѣльный маршъ. Се справдѣ цѣкаве весѣля.

— **Въ** Atlantic City оженивъ ся 123 лѣтный докторъ Charles Smith зъ 41 лѣтною панною Sarah A. May. Докторъ каже, що мае таку воду, що привертае молодôсть.

— **Братство** св. Михаила на Брейдѣ (Johnson City) дае балъ, на доходъ Братства, дня 18. новембра с. р. въ гали Іосифа Езьорского. Початокъ о 1. год. по полудни. Тікетъ 25 центôвъ.

— **Хто-бъ** мавъ охоту набути дуже таньо фонографъ, що выгравае розличнй пѣснѣ, най зголосить ся до нашои редакціи. Фонографъ стоить лишь 19 долярôвъ.

— **Чи знаете,** що слѣдуюча конвенція „Руско-Народного Союза" буде на тôмъ плейзѣ, где буде найбôльше членôвъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенція? Если такъ, то записуйтеся до „Союза."

СМѢШНЕ.

ЖИДЪ ВЪ СУДѢ.

— За що ты арештованый?

— Ни, прошу пана, я не повинна бути арештованый, бо тота ґалґанъ стружь зъ того дзюрава дôмъ наробило тôльо нешастюхъ, що теразъ не знаю якъ буде, бо щобы ему всадити на козу, щобы унъ цалы рôкъ сидѣло, то се мое страты не верне.

— Але я тебе пытаю ся, за що ты арештованый и якъ то було?

— Якъ то було? — ни я заразъ то вшистко скажу. Я собѣ иду зъ тротуаремъ якъ поржондни чловекъ на улиця, а та стружь псикае — ну мышлє собѣ, най псикае, бо на такій горячо, то заразъ буде трошки холодно, а ту заразъ, сикъ, сикъ, сикъ и я цѣли обляный и зара слухамъ якъ друга стружь кшичи. Гей, бо ся палить! то тенъ знуфъ на мене сикъ, сикъ, сикъ и забили пене.

— Якже-жь тя забили, коли жієшь?

— А, бо панъ не знае, що я мало въ кещенѣ вшіски векслѣ своихъ длужнѣкуфъ, и для пана майстра Милярскі, я мавъ пробка самого файнъ въ та кешеня. То якъ та лайдакъ зробивъ на мене сикъ, такъ напуставъ воды въ ти кешеня и тамъ злясувавъ вапно, цо ми спалило вшіцки векслѣ и зробило ми таке ране. Ой вай, ой вай!

КАВАЛКИ ФІЛЬОЗОФІЧНІ.

— Ты, чуешь, отвори тамъ дверѣ, бо то професоръ.

— А що то професоръ?

— Професоръ єсть то такій чоловѣкъ, що всьо знае.

— То-жь повиненъ умѣти и дверѣ отворити.

НЕМА ЗЛОГО, ЩОБЫ НА ДОБРЕ НЕ ВЫЙШЛО.

Двохъ злодѣѣвъ зôйшовшись, зачали розмову.

— Знаешь що, брате, та наша процедура (бізнесъ), то цѣлкомъ не зла, лишень та проклята шибениця якъ згадаешь за ню, то ажь морозомъ ходить по за плечѣ.

— Га, га, га! Якъ знаешь, такъ плетешь. Єсли бы шибеницѣ не було, то бысьмо зле на тôмъ выйшли, бо кождый бы кравъ и розбивавъ, а намъ бы ся ничь не дôстало.

ДОМОВА ФІЛЬОЗОФІЯ.

— А где твоя мама?

— Пôшла хлѣбъ зъѣдженый печи.

— А то якимъ способомъ?

— Бо перше позичила, а теперь мусить тôлько спечи, щобы вôддала зъѣдженый.

ВЪ СУДѢ.

Судія: — Єси чоловѣкомъ цѣлчомъ зôпсутымъ! Хибась мусѣвъ певно обертати ся въ злôмъ товариствѣ.

— Але-жь папе судіо! Вôдъ 18 року житя мого, всегда маю до дѣла лишь зъ судіями.

ЩО ЛѢПШЕ?

— Хлопче, якъ будешь непослушный и недобрый, то достанешь въ шкôру и конець.

— А якъ буду послушный и добрый?

— То ничь.

— А що єсть лѣпше, чи конець, чи ничь?

ВЪ РЕСТАВРАЦІИ.

— Гей, кельнеръ, пива! вже пôвъ годины чекаю.

Кельнеръ: — Овва! ото велика рѣчь. Одного разу при тôмъ самôмъ столѣ одного гостя шлякъ трафивъ нѣмъ дôставъ шклянку пива, а ничь не казавъ.

ПОЧТОВА СКРИНКА

Я. Т. въ Oldforge, Pa. — Зъ вашои доп̂иси выходить, що не знаемо, чого хочете. Треба выразно подати тй неправды, за ними побиваесь братство и „єгомосць." Скажемо лишь, що нѣхто вамъ не поможе, нѣ єгомосць анѣ самъ владика зъ Санъ Франціско, єли самй собѣ не поможете.

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ" ВЪ ОКТОБРѢ с. р.

PERRYOPOLIS, PA.	
Дикій В.	$1.00
BUFFALO, N. Y.	
Бурштинъ Ив.	1.00
Олѣяръ А.	1.00
PRINCE ALBERT, CANADA.	
Гайовскій Ив.	1.00
SHERMAN, CONN.	
Тузъ Ив.	50
CHICAGO, ILL.	
Гумецкій Гр.	1.00
NORTHAMPTON, PA.	
Гришко В.	1.00
MT. CARMEL, PA.	
Гараксимъ А.	2.00
SHAMOKIN, PA.	
Котанчикъ К.	2.00
Копачь Ив.	2.00
EDWARDSDALE, PA	
Скрипъ М.	2.00
PITTSBURG, PA.	
Порада В.	1.00
SUNNY SIDE, PA.	
Демянчикъ Г	1.00

Где єсть?

ТОМКО СИВАКЪ, котрый передъ двома роками бувъ въ Mt. Carmel, Pa., а теперь мае бути гдесь коло Ню Йорку. Глядають его, недавно прибувшй зъ краю, братъ Михаилъ Сивакъ и швагеръ Кароль Шома. Хто бы о нѣмъ знавъ, то нехай напише на адресъ:

Karol Szoma
Mt. Carmel, Pa.

Новй книжки:

Дика Панѣ, Мопасана	84
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.16
Полуйка, и др. Франка	74
Духъ часу и др. Кобрыньскои	84
Руска читанка для другои клясы	34
Руска читанка для третои клясы	56

Повысшй книжки, якъ и всякй другй выданй тутъ чи въ старôмъ краю, можна получити въ книгарни рускои читальнѣ въ Олифантъ, Па. О пару днѣвъ будемо мати такожь старокраевй календарѣ.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

Democratic County Ticket.

Се єсть интересомъ кождого горожанина повѣта Northumberland, щобъ перейшовъ демократичный тікетъ. Кандидатами на демократичнôмъ тікетѣ суть:

FOR PROTHONOTARY,
JAMES A. McCARTHY, of Locust Gap.

FOR TREUSURER,
MATTHIAS CRONINGER, of Shamokin.

FOR COMMISSIONER,
A. H. COONER, of Watsontown.
W. H. ROHRBACH, of Crowl

FOR CORONER,
GEORGE W. DREHER, of Shamokin.

FOR AUDITOR,
GEORGE C. STAHL, of Milton.
M. T. McGOVERN, of Mt. Carmel.

Всѣ они, якъ будуть выбранй, будуть робити добро для загалу. То-жь дня 7. новембра, коли будете голосувати, дайте хрестикъ на цѣлый демократичный тікетъ.

88

Хаты и села украиньскѝ.

Украиньскѝ хаты суть збудованѝ зъ дерева, зъ ополокъ сосновыхъ або дубовыхъ; гладка середина обернеза до внутря хаты. На опôлки набивають ся клинки и накидають ся глиною; черезъ тое стають ся стѣны грубшими; вымащенѝ гладко глиною и побѣленѝ вапномъ, здають ся бути мурованѝ. Въ-округи хаты е приспа, котру малюють на сѣро або на червоно; также и одвѣрки и рамы коло вôконъ малюють ся такою самою краскою. Домы суть чистѝ, бо ґаздыня дому вылѣплюе и выбѣлюе що суботы свою хату зъ верха и зъ середины и мають дуже приятный видъ. Каглы, капы до печи и комины суть плетенѝ зъ прутя, вымащуванѝ глиною и выбѣлюванѝ вапномъ. Помôсть (пôдлога) есть также вылѣпленый глиною и кождои суботы вылѣплюе ся на ново. Плоты доокола обôйстя суть дуже высокѝ, горѣ узброенѝ острôжкомъ зъ терня або зъ соломы, задля напасти вôдъ вовкôвъ. Зъ прутя плетенѝ и глиною вымазуванѝ суть также всѣ будынки для худобы: стайнѣ на конѣ и коровы, хлѣвы на вôвцѣ и безроги, курники на дрôбъ.

Хату окружае доокола обôйсте; зъ переду бувае звычайно цвѣтникъ зъ цвѣтущимъ и пахучимъ зѣлемъ, котрымъ молодѝ Украинки радо закосичують ся: рутою, маруною, бôждеревомъ, барвѣнкомъ, василькомъ, братчиками, крокосомъ, любисткомъ, гвоздиками, румяномъ, королицею, вогникомъ и т. и. Побôчь суть будынки господарскѝ. Обôйсте можь подѣлити на три части: а) стайнѣ и хлѣвы; б) гумно: стодолу, тôкъ для молоченя збôжа, шпихлѣръ, шопы, стоги и обороги; в) городъ зъ огородовиною и садовиною. Ґарненько вызирае хата Русина-Украинця на веснѣ зъ помежи цвѣтущихъ зеленѣючихъ садôвъ, сама якъ снѣгъ бѣла, харненька и любенька.

Русинъ кладе хату свою звычайно до полудня. Въ серединѣ дѣлить ся хата просторыми сѣньми на двѣ части: по однôмъ боцѣ сѣній есть свѣтлиця, простора комната для гостій, вôдъ своихъ неуживана, лишь въ часѣ весѣля, празника и т. д.; по правôмъ боцѣ есть друга комната зъ печію до вареня и до печеня и зъ коминомъ. Коло дверій стоять прибитѝ до стѣны полицѣ, на котрыхъ красують ся гарно поливанѝ миски, тарелѣ, горшки, горнята, ложки и т. п.; гарно вымытѝ и въ ладъ поскладанѝ. Чимъ статнѣйша ґаздыня, тымъ красшѝ у неи горшки та миски на полици и тымъ бôльше ихъ. Дальше окружае хату товста, широка лава, сперта на грубыхъ ногахъ, въ землю вкопаныхъ; дальше на свѣтлôмъ вôнци стоить стôлъ, на ножнôмъ перехрестю, застеленый бѣлою скатертію (обрусомъ); на нѣмъ въ днѣ празничнѝ стоить святый хлѣбъ, соль и чеснокъ. Надъ столомъ на стѣнахъ порозвѣшуванѝ святѝ образы: Матери божои и св. Николая, также Исуса Христа; образы звычайно закосиченѝ цвѣтами, зъ за образôвъ вызирае також конець шутки свяченои въ Цвѣтну недѣлю. Дальше на клинку висить вѣнокъ пшеничный, житный и другѝ, гарна споминка обжинокъ. Въ кутѣ свѣтлицѣ красуе ся постѣль, застелена краснымъ килимомъ; а надъ постелею взносять ся ажь пôдъ стелю мережанѝ або въ краснѝ цвѣтѝ вышиванѝ подушки. Около печи бувае широкій припѣчокъ, где найрадше сидять пряхи зимовыми вечерями. На вечерницѣ, на котрѝ сходять ся осѣню або зимою молодицѣ, хлопцѣ и дѣвчата, щобы спôльно працювати (лущити кукурудзу, прясти и т. и.) и забавляти ся, гомонить пѣсня украиньска, сумна або весела, пôзненько въ нôчь, осолоджуе працю и скорочуе часъ непостережено. Зъ свѣтлицѣ ведуть дверѣ до коморы. Тутъ стоить гарно вымальована скриня, где оглядна мати прятае шмате та одѣжь, коралѣ та срѣбло для молодои доньки на посагъ. Дальше пышнять ся товстѝ пôвсотки полотна, кожухи, жупаны, килимы и таке инше, показуючи достатокъ ґазды тай опытнôсть ґаґдынѣ. Чеснокъ тай цыбуля висять тутъ також вѣнками; въ дымнику або на жерди на лодѣ повѣшенѝ сала та ковбасы тай всяка вудженина.

* * *

Всѣ села украиньскѝ лежать въ ярахъ, повырѣзованыхъ дощевыми наплывами. Яромъ въ долинѣ звычайно або плыве рѣка, або розсѣвъ ся лѣнивый ставъ, оброслый очеретомъ, мѣжь котрымъ гнѣздить ся дике птаство, звôдки вечерами чути рахкотаня крикливыхъ жабъ, або одностайне умкане водного медведюшка. Надъ ставомъ стоить мôстъ и гребля, надъ греблею тарахкотливый млынъ. Дальше берегомъ по пôдъ горбочный яръ розкинули ся хаты, села, котрыхъ лишь що заздрѣти зъ помѣжь зеленого дерева та буйного бурьяну. Села украиньскѝ суть дуже залюдненѝ, якъ мало где-инде; одно село числить 5000 до 6000 душь, а нѣколи менше якъ 2000.

Въ серединѣ села стоить звычайно на горбочку церковь, а часомъ двѣ и бôльше; бувае ихъ навѣть 5 до 6, котрѝ красують ся, дуже мальовничо розмѣщенѝ на розличныхъ горбочкахъ. Тысячѣ дорôгъ и стежокъ вють ся въ розличныхъ напрямахъ помежи хаты и розпуклины яру. Тамъ, где нема рѣки або ставу, стоять за селомъ на горбкахъ вѣтряки (вѣтровѝ млыны) побôчь себе, часомъ буде ихъ 50 и бôльше. Тое все творить дуже мальовничій образъ, коли зъ высокого, нагого, пустого степу зглянемо наразъ несподѣвано на той дивный свѣтъ украиньского села.

* * *

Перейдѣмъ ся въ лѣтѣ до села украиньского, то побачимо близько села поля его, а на нихъ жито, пшеницю, кукурудзу, просо, перемѣшаный зъ бодяками и бурьяномъ; лишь немного господарѣвъ вôдзначуе ся очищеными полями. Вôдтакъ бачимо вѣтряки, уставленѝ въ рядъ, гей бы яке войско; мельники бѣгають сюда-туда за своею орудкою. Недалеко вôдъ млынôвъ указуе ся великій, широкій майданъ, порослый травою, по котрôмъ походжае до сто волôвъ, пасучи або румыґаючи траву; 40—50 малыхъ возôвъ стоять побôчь себе, наладованѝ добромъ и уставленѝ въ гарный ладъ; чумаки, поклавши ся або посѣдавши побôчь нихъ на землю, розпалюють огонь, печуть въ нѣмъ бараболю, курять люльки тай куняють. Той майданъ належить до громады села и она вôдступае его гостинно для людей стороннихъ або подорожныхъ на мѣсце вôдпочинку. Въ селахъ, що лежить на шляхахъ значнѣйшихъ, стрѣчаемо що вечера два або три таборы чумакôвъ, також и цыганы розпинають на тôмъ майданѣ свои шатра. Суть то мандруючи ковалѣ, купцѣ коній, продавцѣ ситъ, що проходжають лѣтомъ зъ одного села до другого. Въ ихъ салашу горить огонь, около котрого сидять нагѝ дѣти, гомонячи и сварячи ся. По кутахъ шатра стоять головнѝ приборы цыганьскои громады, т. е. два возы, котрѝ служать також за постѣль: побôчнѝ драбины приладженѝ вмѣсто лавокъ, а надъ возами висять обдымленѝ образы божкôвъ, побôчь образôвъ святыхъ. Ґаздыня, зъ люлькою въ зубахъ, обвѣшана намистомъ надъ мѣру, удержуе ладъ и порядокъ въ салаши, т. е. бе хлопцѣвъ и вôдгонюе псы вôдъ котла. Молода дѣвчина, також зъ люлькою въ зубахъ, носить воду зъ поблизькои студнѣ. Цыганъ сидить передъ хижою, також зъ люлькою въ зубахъ, и куе; Русинъ-Украинець стоить и приглядаючи ся думаючи; въ-округи стоять численнѝ конѣ позвязуванѝ и выпають за сѣнцемъ, котре може зъ воза спало, за травою або соломою. Молодшій цыганъ вертае зъ села зъ поломаными котлами, сокирами и ножами, котрѝ треба направити, а крôмъ того несе стару одѣжь, вôдломки хлѣба, кости и кусокъ солонины, що у цыганôвъ становить найбôльшу присмаку.

(Конець буде.)

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтэсь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.